

Hlíðasmára 8,
201 Kópavogi
564 4104 – 564 4106

Útgefandi

Læknafélag Íslands
Læknafélag Reykjavíkur

Ritstjórn

Jóhannes Björnsson,
ritstjóri og ábyrgðarmaður
Anna Gunnarsdóttir
Bryndís Benediktsdóttir
Engilbert Sigurðsson
Gunnar Guðmundsson
Inga S. Práinsdóttir
Tómas Guðbjartsson

Ritstjórnarfulltrúi

Védís Skarphéðinsdóttir
vedis@lis.is

Blaðamaður og ljósmyndari

Hávar Sigurjónsson
havar@lis.is

Auglýsingastjóri og ritari

Dögg Árnadóttir
dogg@lis.is

Umbrót

Sævar Guðbjörnsson
saevar@lis.is

Upplag

1700

Áskrift

9.500,- m. vsk.
Lausasala
950,- m. vsk.

Prentun, bókband og pökkun

Oddi,
umhverfissvottuð
prentsmiðja
Höfðabakka 3-7
110 Reykjavík

© Læknablaðið

Læknablaðið áskilur sér rétt til að birta og geyma efni blaðsins á rafrænu formi, svo sem á netinu. Blað þetta má eigi afrita með neinum hætti, hvorki að hluta né í heild án leyfis.

Fræðigreinar Læknablaðsins eru skráðar (höfundar, greinarheiti og útdrættir) í eftirtalda gagnagrunna: Medline (National Library of Medicine), Science Citation Index (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition og Scopus.

The scientific contents of the Icelandic Medical Journal are indexed and abstracted in Medline (National Library of Medicine), Science Citation Index (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition and Scopus.

ISSN: 0023-7213

LÆKNAblaðið 2010/96 595

Vífilstaðir 100 ára

Eitt hundrað ár voru í haust liðin frá því að berklahælið var reist að Vífilstöðum. Berklaspítalinn var rekinn þar í 60 ár, allt þar til heilbrigðisyfirvöld töldu að tekist hefði að uppræta þennan illvíga sjúkdóm og húsinu var fengið nýtt hlutverk. Í telfni af afmælinu var efnt til sýningar í húsinu þar sem saga berklahælisins var rakin í máli og myndum og lýst aðferðunum sem notaðar voru til lækninga áður en þróuð voru lyf gegn berklum. Berklasjúklingar sem voru á öllum aldri dvöldu mánuðum eða árum saman á Vífilstöðum og þar varð til sérstakt samfélag sem margir minnst með hlýhug og virðingu. Árið 1973 fékk spítalinn nýtt hlutverk þegar opnuð var rannsókn- og sjúkradeild á vegum Landspítalans fyrir lungnasjúklinga. Árið 2002 tók Sjómannadagsráð Reykjavíkur og Hafnarfjarðar, sem á og rekur Hrafnistuheimilin, við rekstrinum og starfrækti þar hjúkrunarheimili frá árinu 2004 þar til í ágúst á þessu ári. Hvað verður um þetta fallega og sögufræga hús er sem stendur óráðið.

LISTAMAÐUR MÁNAÐARINS

Guðrún Nielsen (f. 1951) vann fyrir nokkrum árum alþjóðlega skúlptúrsamkeppni um listaverk við inngang að New Greenham Park í Newbury í Bretlandi. Nýverið var verk hennar fullklárað og afhjúpað en það ber heitið **Changes**, eða Breytingar (1998-2010). Heitið vísar til sögu svæðisins þar sem verkið stendur en þar var áður umdeild herstöð breska flughersins. Fram að síðari heimsstyrjöld var þarna friðsælt ræktarland en í stríðinu var byggður flugvöllur sem þjónaði hernum og voru þar m.a. geymd kjarnorkuvopn á níunda áratugnum. Herstöðinni var lokað árið 1993 og hefur svæðið síðan breytt um svip og þjónar nú íbúum sem útivistarsvæði auk þess sem þar er blómlegur ið- og tæknigarður. Verk Guðrúnar samanstendur af röð níu steinstöpla og á þeim hvíla stálplötur sem brotnar eru saman eins og origami. Formin eru einföld og geómetrísk á hvorum enda raðarinnar en verða flóknari þegar nær dregur miðju verksins þar sem á einum stöpli má sjá greinilega eftirmynd herþotu. Eins og skutla sem er brotin saman úr pappír og leyst í sundur á ný. Guðrún vísar enn fremur til sögunnar með því að nota í stöplana mulið efni úr gömlu

flugbrautinni sem þarna var. Verkið er leikur að andstæðum þar sem listakonan tefir fram þunglamalegum efnum sem jafnframt sýna umskipti og framvindu á lifandi hátt. Þannig vísar hún til þeirrar staðreyndar að allt getur breyst, jafnvel það sem virðist óhagannlegt eins og þvergirðingsleg stefna yfirvalda að geyma kjarnavopn í herstöðinni þrátt fyrir mikla andstöðu. Þau mótmæli hafa verið skráð á spjöld sögunnar og má rekja til hóps kvenna sem barðist fyrir lífi á jörð og gegn kjarnavopnum. Fagurfræði Guðrúnar nýtur sín í þessum stóra skúlptúr en í verkum hennar má greina áhrif frá japönskum efnum og formum, jafnframt því sem hún byggir á bakgrunni sínum í rannsóknum á tengslum myndlistar og byggingarlistar. Verkin sem hún sýnir gjarnan í opinberu rými eru þannig úr garði gerð að áhorfendur geta virt þau fyrir sér úr fjarlægð en einnig gengið inn í þau og upplifað þannig á annan hátt. Changes mun standa um ókomna tíð sem minnisvarði um óstöðvandi framrás tímans en jafnframt vísa til hringrásar og endurtekningar sögunnar.

Markús Þór Andrésson